2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочин шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. *Голос України*. 2019. 28 грудня. №251.
3. Пукала Р., Внукова Н.М. Спеціально визначений фінансовий моніторинг аудиторів за міжнародними стандартами // *Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції*: тези доповідей II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Ужгород, 16 квітня 2020 р.). Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. С.183-186.
4. Audyt AML https://www.biinsight.pl/pl/aml-fraud/audyt-aml.

АУДИТ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Луценко О.А., к.е.н., доцент,
Поливана Л.А., к.е.н., доцент,
Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

В сучасних умовах розвитку інформаційних технологій особливого значення набуває автоматизація аудиту. Слід зауважити, що застосування комп'ютерної техніки не змінює мети проведення аудиторських процедур проте суттєво впливає на способи і порядок проведення цих процедур, а отже, на методологію аудиту.

Розрізняють аудит поза комп'ютерним середовищем і аудит в середовищі комп'ютерних інформаційних систем. При цьому аудиторська перевірка може здійснюватися як без використання спеціалізованих комп'ютерних програм, так і з їх використанням. У зв'язку з широким застосуванням обчислювальної техніки і комп'ютерних інформаційних мереж та систем у бізнесі та бухгалтерському обліку перед аудиторами постало завдання пристосування технології своєї роботи або її зміни з використанням спеціальних методів і комп'ютерних програм при проведенні аудиту фінансової звітності підприємств, які застосовують автоматизовані фінансово-облікові системи.

Проведення аудиту в умовах використання комп'ютерних

систем регламентується Міжнародним стандартом № 401 «Аудит в середовищі комп'ютерних інформаційних систем», МНА 1000 «Процедури міжбанківського підтвердження», МНА 1001 «Середовище комп'ютерних інформаційних систем (КІС) – автономні мікрокомп'ютери», МНА 1002 «Середовище КІС – інтерактивні комп'ютерні системи», МНА 1003 Середовище КІС – системи баз даних», МНА 1009 «Методи аудиту з використанням комп'ютеру» [1, 2, 3], які розкривають різні аспекти проведення аудиту в середовищі комп'ютерних інформаційних систем, дають оцінку аудиторських ризиків, а також встановлюють вимоги до знань аудиторів про комп'ютерні інформаційні системи. Метою цих нормативів є встановлення стандартів і надання рекомендацій про процедури, які необхідно використовувати при проведенні аудиту в умовах комп'ютерних інформаційних систем.

Для проведення аудиту в комп'ютерному середовищі аудитор має бути компетентним в галузі систем обробки економічної інформації, мати практичний досвід роботи з різними бухгалтерськими продуктами та спеціальними інформаційними системами аудиту.

Аналіз досвіду перевірок аудиторських фірм свідчить, що після впровадження автоматизованої інформаційної системи (АІС) є випадки погіршення стану обліку. Це пов'язано з дією комплексу чинників, які супроводжують процес переходу від застосування традиційних до новітніх інформаційних технологій і вимагає відповідної зміни методики та організації аудиторської перевірки.

Сьогодні на ринку вітчизняного аудиторського програмного забезпечення аудиторськими фірмами розроблено і використовуються поряд із спеціальними інформаційними системами, які орієнтовані на внутрішню регламентацію аудиторської діяльності із застосуванням внутрішньо-фірмових і Міжнародних стандартів, серед яких можна виділити: «Асистент Аудитора», «Помічник аудитора», «Експрес-Аудит: ПРОФ», «IT Audit: Аудитор», так і залишаються Word та Excel. Проте, конкуренція, що посилюється в аудиторському бізнесі, вже змушує компанії знаходити нові шляхи підвищення ефективності організації та рентабельності діяльності.

Комп'ютеризація аудиту повинна передбачати впровадження в аудиторську практику програм, які б забезпечували автоматизацію виконання завдань з надання впевненості щодо різних предметів перевірки, перевірки фінансової звітності та окремих сегментів, супутніх послуг та включали б можливості експертних оцінок для конкретних випадків.

Згідно з дослідженням науковців [5], програми комп'ютеризації аудиту мають відповідати таким вимогам:

- програма має бути експертною системою, носити діалоговий характер, мати можливість введення вхідних даних автоматично з бази даних підприємства;
- програма повинна мати можливість легкого доступу до довідкових систем (закони, постанови, стандарти та інші нормативно-правові акти);
- програма має максимально гнучко налаштовувати систему під прийняту в компанії методологію, стандарти документування аудиту та правила складання звітності;
- можливість організації роботи з системою віддалено для виїзних груп аудиторів, що працюють на перевірках;
- можливість передачі даних по проведеній перевірці в захищеному вигляді методами криптографії;
- можливість чіткого розмежування права доступу співробітників до даних по перевірках, яка зберігається в системі;
- доступна ціна;
- комплексна автоматизація всіх бізнес-процесів аудиторської діяльності;
- якісний супровід програмного забезпечення.

Основною проблемою використання аудиторської програми для аудитора є застосування програмного забезпечення різних розробників на об'єкті, який перевіряється. Даний фактор не дає реальної можливості в повному обсязі використовувати комп'ютерні аудиторські процедури. Крім того, відсутні єдині методологічні вимоги, які пропонуються до інформаційних баз даних, а саме до основних полів вихідних інформаційних файлів. Це значно ускладнює процес проведення автоматизованої аудиторської перевірки.

До основних перспектив розвитку програм з автоматизації аудиторської перевірки слід віднести:

- інтеграція з системою бухгалтерського обліку та програмного забезпечення ведення обліку;

- створення концепції та деталізованої інструкції з настроювання користувачами алгоритмів формування звітності на основі імпортованих даних бухгалтерського обліку підприємства;

- вбудовування і регулярне відновлення методології аудиту в частині робочих документів аудитора, бази потенційних (типових) порушень та викривлень;

- вбудовування можливості опису бізнес-процесів клієнта; розрахунок основних показників на основі звітних даних.

Комп'ютерний аудит надає не тільки широкий спектр консультаційних послуг, але й здійснює аналіз великих масивів фінансових і оперативних даних в електронному вигляді спеціальними програмними засобами для їх підтвердження і виявлення шахрайства; надає допомогу клієнту з питань забезпечення інформаційної безпеки; перевіряє алгоритм комп'ютерних облікових систем клієнтів; дозволяє використати сучасні методики аналізу для виявлення слабких ланок в обліку та аудиті; підвищити якість контролю і зменшити витрати часу аудитора при здійсненні аудиторських процедур; усунути недоліки внутрішнього контролю, виявлені при дослідженні.

Література.

1. Міжнародні стандарти аудиту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: // www.apu.com.ua / msa.

2. Международные стандарты аудита (МСА) ISA [Електронний ресурс].- Режим доступу : http.: // www.ifrs.org.ua / mezhdunarodny –e-standart – audita-msa-isa-ukrayins-ka-mova /

3. Міжнародні стандарти контролю, якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг [текст] / Міжнародна федерація бухгалтерів (IFAC), 2010. – 352с.

4. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21 грудня 2017р. № 2258-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/2258-19.

5. Пчелянська Г.Б. Аудит в умовах використання комп'ютерних систем / Г.Б. Пчелянська // Науково-методичні аспекти обліково-аналітичної системи підприємства: [монографія] / [В. В. Немченко, Ф. А. Трігин, Л. В. Іванченкова, Н. М. Купріна, Г.О. Ткачук та ін.]; за заг. ред. д.е.н., проф. В. В. Немченко. – Одеса: Фенікс, 2016. – С.271 – 280.